IL-PARLAMENT EWROPEW: SFOND STORIKU

Il-Parlament Ewropew oriġina mill-Assemblea Komuni tal-Komunità Ewropea tal-Faħam u l-Azzar (KEFA), li saret l-assemblea komuni tat-tliet komunitajiet Ewropej sovranazzjonali li kienu jeżistu dak iż-żmien. Sussegwentement l-assemblea ħadet l-isem "Parlament Ewropew". Maż-żmien, l-istituzzjoni, li mill-1979 il-membri tagħha bdew jiġu eletti direttament, għaddiet minn tibdil profond: minn assemblea b'membri magħżula għal parlament elett li huwa rikonoxxut bħala entità li tinfluwenza l-aġenda politika tal-Unjoni Ewropea.

IL-BAŻI ĠURIDIKA

— It-Trattati oriġinali (1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.1.5);

— id-Deċiżjoni u l-Att dwar l-elezzjoni tar-rappreżentanti tal-Parlament Ewropew b'vot dirett universali (20 ta' Settembru 1976), kif emendati bid-Deċiżjoni tal-Kunsill tal-25 ta' Ġunju u t-23 ta' Settembru 2002.

TLIET KOMUNITAJIET, ASSEMBLEA WAĦDA

Wara t-twaqqif tal-Komunità Ekonomika Ewropea (KEE) u l-Komunità Ewropea tal-Enerġija Atomika (Euratom), l-Assemblea Komuni tal-KEFA ġiet estiża biex tkopri t-tliet komunitajiet. B'142 Membru, l-Assemblea l-ġdida ltaqgħet għall-ewwel darba fi Strasburgu fid-19 ta' Marzu 1958 bħala "L-Assemblea Parlamentari Ewropea", u biddlet isimha għal "Parlament Ewropew" fit-30 ta' Marzu 1962.

MINN ASSEMBLEA MAGĦŻULA GĦAL PARLAMENT ELETT

Qabel l-introduzzjoni tal-elezzjonijiet diretti, il-Membri tal-Parlament Ewropew kienu jinħatru minn kull wieħed mill-parlamenti nazzjonali tal-Istati Membri. B'hekk, il-Membri kollha kellhom mandat doppju.

Fis-Summit li sar f'Pariġi fid-9 u l-10 ta' Diċembru 1974 ġie deċiż li "fl-1978 jew wara" kellhom isiru elezzjonijiet diretti u l-Parlament intalab iressaq proposti ġodda li kellhom jissostitwixxu l-abbozz ta' Konvenzjoni oriġinali tal-1960. F'Jannar 1975 il-Parlament adotta abbozz ġdid, li abbażi tiegħu, wara li rranġaw għadd ta' differenzi, il-Kapijiet ta' Stat jew ta' Gvern laħqu ftehim fil-laqgħa tagħhom tat-12 u t-13 ta' Lulju 1976.

Id-Deċiżjoni u l-Att dwar l-elezzjonijiet Ewropej b'vot dirett universali ġew iffirmati fi Brussell fl-20 ta' Settembru 1976. Wara r-ratifika min-naħa tal-Istati Membri kollha, l-Att daħal fis-seħħ f'Lulju 1978, u l-ewwel elezzjonijiet saru fis-7 u l-10 ta' Ġunju 1979.

IT-TKABBIR

Meta d-Danimarka, l-Irlanda u r-Renju Unit issieħbu mal-Komunitajiet Ewropej fl-1 ta' Jannar 1973 (l-ewwel tkabbir), l-għadd ta' Membri żdied għal 198.

Fl-okkażjoni tat-tieni tkabbir, mal-adeżjoni tal-Greċja fl-1 ta' Jannar 1981, mill-Parlament Grieg inħatru 24 Membru li mbagħad ġew sostitwiti f'Ottubru 1981 minn Membri eletti direttament. It-tieni elezzjonijiet diretti saru fl-14 u s-17 ta' Ġunju 1984.

Fl-1 ta' Jannar 1986, mat-tielet tkabbir, l-għadd ta' siġġijiet żdied minn 434 għal 518 mal-wasla ta' 60 Membru Spanjol u 24 Membru Portugiż, maħtura mill-parlamenti nazzjonali u sostitwiti sussegwentement minn Membri eletti direttament.

Wara l-unifikazzjoni tal-Ġermanja, il-kompożizzjoni tal-Parlament ġiet adattata biex tirrifletti t-tibdil demografiku. Bi qbil mal-proposti tal-Parlament f'riżoluzzjoni dwar skema għall-allokazzjoni tas-siġġijiet għall-Membri tiegħu, l-għadd ta' Membri eletti f'Ġunju 1994 żdied minn 518 għal 567. Wara r-raba' tkabbir tal-UE, l-għadd ta' Membri żdied għal 626, b'allokazzjoni ġusta ta' siġġijiet għall-Istati Membri l-ġodda, b'konformità mar-riżoluzzjoni msemmija hawn fuq.

Il-Konferenza Intergovernattiva ta' Nizza introduċiet distribuzzjoni ġdida tas-siġġijiet fil-Parlament li ġiet applikata fl-elezzjonijiet Ewropej fl-2004. L-għadd massimu ta' Membri (li qabel kien 700) żdied għal 732. L-għadd ta' siġġijiet allokati għall-15-il Stat Membru l-antik tnaqqas b'91 (minn 626 għal 535). Il-197 siġġu li kien għad baqa' tqassmu fost l-Istati Membri kollha ġodda u antiki fuq bażi pro rata.

Mal-adeżjoni tal-Bulgarija u r-Rumanija fl-1 ta' Jannar 2007, l-għadd ta' siġġijiet fil-Parlament żdied temporanjament għal 785 sabiex jilqa' fih Membri minn dawn il-pajjiżi. Wara l-elezzjonijiet tal-2009, li saru bejn l-4 u s-7 ta' Ġunju 2009, l-għadd ta' siġġijiet tnaqqas għal 736. Peress li t-Trattat ta' Lisbona (li daħal fis-seħħ fl-1 ta' Diċembru 2009) kien stabbilixxa għadd massimu ta' 751 Membru, li kellu jiżdied temporanjament għal 754 sal-elezzjonijiet ta' wara, 18-il Membru żdiedu mas-736 eletti f'Ġunju 2009 matul il-leġiżlatura 2009-2014, wara r-ratifika min-naħa tal-Istati Membri ta' protokoll emendatorju adottat waqt il-Konferenza Intergovernattiva (KIG) tat-23 ta' Ġunju 2010. Bl-adeżjoni tal-Kroazja fl-1 ta' Lulju 2013, l-għadd massimu ta' siġġijiet żdied temporanjament għal 766, sabiex jintlaqgħu t-12-il Membru Kroat li ġew eletti f'April 2013 (skont l-Artikolu 19 tal-Att dwar il-kundizzjonijiet ta' adeżjoni tar-Repubblika tal-Kroazja).

Għall-elezzjonijiet tal-2014, it-total ta' siġġijiet reġa' tnaqqas għal 751. It-tqassim tas-siġġijiet reġa' ġie rivedut fid-dawl tal-elezzjonijiet ta' Mejju 2019 u l-eventwalità tal-Brexit (1.3.3).

ŻIEDA GRADWALI FIS-SETGĦAT

Ir-riżorsi proprji tal-Komunità ħadu post il-kontribuzzjonijiet tal-Istati Membri (1.4.1), u dan wassal għall-ewwel estensjoni tas-setgħat baġitarji tal-Parlament skont it-Trattat tal-Lussemburgu, li ġie ffirmat fit-22 ta' April 1970. It-tieni Trattat dwar l-istess suġġett, li saħħaħ is-setgħat tal-Parlament, ġie ffirmat fi Brussell fit-22 ta' Lulju 1975 (1.1.2).

L-Att Uniku Ewropew saħħaħ ir-rwol tal-Parlament f'ċerti oqsma leġiżlattivi (il-proċedura ta' kooperazzjoni), u t-trattati ta' adeżjoni u ta' assoċjazzjoni saru soġġetti għall-kunsens tiegħu.

It-Trattat ta' Maastricht, bl-introduzzjoni tal-proċedura ta' kodeċiżjoni f'ċerti oqsma tal-leġiżlazzjoni u bl-estensjoni tal-proċedura ta' kooperazzjoni għal oqsma oħra, immarka l-bidu tat-trasformazzjoni tal-Parlament fir-rwol ta' koleġiżlatur. Il-Parlament ingħata s-setgħa tal-approvazzjoni finali rigward il-kompożizzjoni tal-Kummissjoni: dan kien pass importanti 'l quddiem fir-rigward tal-kontroll politiku tal-Parlament fuq l-eżekuttiv tal-UE (1.1.3).

It-Trattat ta' Amsterdam estenda l-proċedura ta' kodeċiżjoni għall-biċċa l-kbira tal-oqsma tal-leġiżlazzjoni u rriforma l-proċedura: il-Parlament sar koleġiżlatur indaqs u fl-istess livell mal-Kunsill. Il-ħatra tal-President tal-Kummissjoni saret soġġetta għall-approvazzjoni tal-Parlament, u b'hekk żdiedu s-setgħat ta' kontroll tal-Parlament fuq l-eżekuttiv. It-Trattat ta' Nizza kompla jestendi l-kamp ta' applikazzjoni tal-proċedura ta' kodeċiżjoni.

It-Trattat ta' Nizza, li emenda t-TUE, it-Trattati li jistabbilixxu l-Komunitajiet Ewropej u ċerti atti relatati, ġie ffirmat f'Amsterdam fis-26 ta' Frar 2001 u daħal fis-seħħ fl-1 ta' Frar 2003. It-Trattat il-ġdid kellu l-għan li jirriforma l-istruttura istituzzjonali tal-Unjoni Ewropea b'tali mod li tkun tiflaħ għall-isfidi ta' kwalunkwe tkabbir fil-futur. Is-setgħat leġiżlattivi u superviżorji tal-Parlament żdiedu u l-votazzjoni b'maġġoranza kwalifikata ġiet estiża għal oqsma oħra fil-Kunsill (1.1.4).

It-Trattat ta' Lisbona (1.1.5) stabbilixxa estensjoni oħra importanti, kemm tal-applikazzjoni tal-maġġoranza kwalifikata fil-Kunsill (bl-użu ta' metodu ġdid mill-1 ta' Novembru 2014 — l-Artikolu 16 tat-TUE) kif ukoll tal-applikazzjoni tal-proċedura ta' kodeċiżjoni (li issa ġiet estiża għal madwar 45 qasam leġiżlattiv ġdid). Il-kodeċiżjoni, li issa hi magħrufa bħala l-proċedura leġiżlattiva ordinarja, saret l-aktar proċedura deċiżjonali utilizzata, u tkopri suġġetti partikolarment importanti bħall-politika agrikola komuni u l-politika tas-sigurtà u l-ġustizzja. Ir-rwol tal-Parlament fit-tħejjija ta' emendi futuri fit-trattati sar ukoll aktar sinifikanti (l-Artikolu 48 tat-TUE). Barra minn hekk, bħala parti mit-Trattat ta' Lisbona (u, għall-ewwel, bħala parti mill-Abbozz ta' Trattat li kellu jistabbilixxi Kostituzzjoni għall-Ewropa), il-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, li ġiet iffirmata mill-Presidenti tal-Parlament Ewropew, tal-Kummissjoni u tal-Kunsill fil-Kunsill Ewropew ta' Nizza fis-7 ta' Diċembru 2000, saret legalment vinkolanti (4.1.2).

Bl-elezzjonijiet Ewropej ta' bejn it-23 u s-26 ta' Mejju 2019 ħareġ ċar li l-Parlament kien għamel użu sħiħ mid-dispożizzjoni tal-Artikolu 14 tat-TUE, li tgħid hekk: "Il-Parlament Ewropew għandu, flimkien mal-Kunsill, jeżerċita funzjonijiet leġiżlattivi u baġitarji. Huwa għandu jeżerċita funzjonijiet ta' kontroll politiku u ta' konsultazzjoni skont il-kondizzjonijiet previsti fit-Trattati. Huwa għandu jeleġġi l-President tal-Kummissjoni."

Għall-elezzjonijiet tal-2014 u l-2019, il-partiti politiċi Ewropej (1.3.3) ressqu "kandidati prinċipali" għall-kariga ta' President tal-Kummissjoni quddiem il-votanti. Nistgħu ngħidu li din is-sistema rnexxiet peress li l-kandidat elett bħala President tal-Kummissjoni waqt

is-seduta tat-22 ta' Ottubru 2014 kien il-kandidat li rċieva l-akbar appoġġ fl-elezzjonijiet tal-Parlament Ewropew ta' Mejju 2014.

Udo Bux
05/2019